

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ТЕРНОПІЛЬСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ВОЛОДИМИРА ГНАТЮКА
ФАКУЛЬТЕТ ФІЛОЛОГІЇ І ЖУРНАЛІСТИКИ**

ЗАТВЕРДЖУЮ

Ректор

Богдан БУЯК

26 травня 2026 р.

**ПРОГРАМА
ФАХОВОГО ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ
ЗІ СПЕЦІАЛЬНОСТІ С7 ЖУРНАЛІСТИКИ
при вступі на навчання для здобуття ступеня «Доктор філософії»**

ТЕРНОПІЛЬ – 2026

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Програма складається з пояснювальної записки, вимог до рівня підготовки, структури і завдань, критеріїв оцінювання та програми.

Програму розроблено на підставі освітньо-кваліфікаційної характеристики доктора філософії зі спеціальності С7 Журналістика. Завдання іспиту спрямовані на визначення у вступників рівня знань матеріалу, наукової термінології, сучасних теорій та методів журналістської діяльності. Завдання рівноцінні за ступенем складності.

Фахове вступне випробування – це професійно зорієнтоване випробування абітурієнта, що має на меті перевірити рівень сформованих знань і навичок вступника, які засвідчують його готовність. Завдання спрямовані на визначення у вступників рівня знань матеріалу, наукової термінології, сучасних теорій та методів журналістської діяльності; вмінь здійснювати самостійний аналіз соціальних проблем у суспільстві, громаді чи конкретного клієнта; здатності і готовності застосовувати теоретичні знання на практиці, які абітурієнт вивчав, вибирати напрями наукових досліджень та формувати етапи науково-дослідної роботи; виконувати інформаційний пошук; формувати завдання і науковий апарат дослідження; вибирати методи теоретичних та прикладних досліджень; розробляти методiku соціологічного дослідження; виконувати розрахунки ефективності теми та результатів соціологічних досліджень; узагальнювати й оформляти результати науково-дослідної роботи; використовувати набуті знання в практичній професійній діяльності.

У межах кожної теми абітурієнт повинен знати, а, отже, визначати поняття і основні категорії, наводити приклади, пояснювати, обґрунтовувати, визначати, порівнювати, застосовувати знання, робити висновки тощо, застосовувати теоретичні знання в практичній діяльності; проілюструвати наявність умінь налагоджувати гармонійні стосунки із співбесідниками на основі поваги до людини як найвищої цінності, розумові здібності та якості особистості (пізнавального інтересу, спостережливості, уяви, уваги, пам'яті), прагнення до самоосвіти, самовдосконалення, самооцінки та самореалізації у різних видах діяльності, наявність наукового світогляду, сформованість емоційно-ціннісного ставлення до себе, до інших людей, до загальнолюдських духовних цінностей.

ФОРМА ПРОВЕДЕННЯ

Форма проведення – письмовий іспит. Абітурієнт обирає один із запропонованих екзаменаційних білетів, у якому передбачено три питання. Відповіді на питання абітурієнти дають у письмовій формі. Час на виконання – дві години (120 хв.).

Структура оцінки за відповідь абітурієнтів на вступному іспиті :

Номер питання	Кількість балів
1 питання	80
2 питання	60
3 питання	60

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Оцінка за 200-бальною шкалою	Критерії
190-200 (відмінно)	Виставляється за ґрунтовну відповідь, коли абітурієнт вільно володіє матеріалом, оперує науковою термінологією, використовує і дає критичну оцінку, здійснює самостійний аналіз, вміє застосовувати теоретичні знання при вирішенні практичних завдань, вільно користуватися спеціальними джерелами, зокрема електронними; використати зібраний фактаж для написання наукового тексту; здійснювати свідомий вибір своєї діяльності на підставі отриманих теоретичних знань; професійно оцінювати подію як важливу складову медіапростору; використовувати набуті знання у пошуку джерел основної та додаткової інформації.
171-189 (добре)	Виставляється абітурієнту, який дав ґрунтовну відповідь, володіє системним знанням матеріалу, однак допускає певні неточності в трактуванні окремих проблем, застосуванні теоретичних знань при вирішенні практичних завдань, але може самостійно їх виправити та вміє добирати аргументи на підтвердження певних думок.
170 – 160 (задовільно)	Виставляється абітурієнту, який відтворює значну частину теоретичного матеріалу, в цілому орієнтується в проблематиці, але не може достатньо вміло пов'язати теоретичні узагальнення з практикою, має труднощі у здійсненні самостійного аналізу, не достатньо вміє застосовувати теоретичні знання при вирішенні практичних завдань, виявляє знання і розуміння основних положень.
159-100 (незадовільно)	Виставляється абітурієнту, який володіє матеріалом на рівні окремих фрагментів, що становлять незначну частину навчального змісту; не вміє застосовувати на практиці набуті у курсі теоретичні знання; не вміє користуватися методами пошуку, збирання інформації, методам аналізу зібраного матеріалу; не використовує мовні, стилістичні та лексичні багатства при створенні власних текстів, не вміє чітко фіксувати та зберігати факти, аналізувати та робити відбір фактів.

ОРІЄНТОВНИЙ ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ:

1. Спільні та відмінні характеристики полінгового і соціологічного дослідження.
2. Роль конфлікту в поліпшенні змісту журналістського твору.
3. Ставлення до медіа як до «четвертої влади» у західноєвропейському, американському суспільствах та у пострадянських країнах.
4. Адекватність обраних для наукового дослідження методів його цілям і завданням, коректність використання цих методів, а також якість їхнього описання.
5. Ознаки організованої та неорганізованої публіки.
6. Вимоги до мовленнєво-комунікаційної культури молодого науковця.
7. Сучасні напрями журналістикознавчих досліджень.
8. Загальна характеристика сучасної медіагалузі.

9. Сучасні умови розвитку журналістики: перехід від інформування до комуніціювання. Зміна форм та ролей традиційної журналістики.
10. Основні теоретичні підходи до наукового тлумачення мультимедійності у світовій та українській теорії соціальних комунікацій.
11. Нові тенденції у сучасній журналістиці; потяг до домінування новинних жанрів, причини явища та його вплив на масово-інформаційну діяльність в цілому. Інформаційне суспільство як вираження специфіки сучасного стану.
12. Текст ЗМІ в умовах технологічного процесу в інформаційно-комунікативній сфері. Процеси диджиталізації та уніфікації. Тенденції до максимальної візуалізації.
13. Теоретичні засади дослідження поняття «конвергентність».
14. Типи та рівні медіаконвергенції. Конвергенція контенту. Конвергенція жанрів і форм.
15. Глобалізм і антиглобалізм в інформаційному суспільстві. Глобалізація інформації.
16. Персональний журналізм як характерний тренд у контексті розвитку нових медіа.
17. Перспективні моделі функціонування засобів масової інформації в розвинутому суспільстві.
18. Особливості газетного дискурсу. Фрагментарність, інтертекстуальність, карнавальність, пастіш, суміщення голосів як постмодерні ознаки газетного дискурсу. Конкурування газети з аудіовізуальними ЗМІ. Інформаційна і експресивна спрямованість газетного дискурсу.
19. Сучасний радіодискурс: специфіка, структура, рівні.
20. Глобальні теленовини: загальна характеристика. Стандартна концепція глобальних теленовин.
21. Тенденції в новинах телемереж: інфотейнмент, політейнмент, бізнестейнмент, wartainment.
22. Особливості науково-дослідної діяльності в галузі масової комунікації.
23. Роль наукових комунікацій в глобалізації масово-інформаційних процесів.
24. Основні види наукових видань в Україні.
25. Джерела наукової інформації. Наукові бібліотеки, їх організація і документальні ресурси.
26. Бібліографічні джерела, їх типологія, методика роботи з ними.
27. Архівні джерела дослідження і їх використання у науковому дослідженні.
28. Бази даних сучасних інформаційних мереж і їх використання у науковому дослідженні.
29. Проблематика сучасних досліджень у галузі соціальних комунікацій.
30. Поняття наукової комунікації. Основні форми наукової комунікації.
31. Методи обробки інформації: первинні та вторинні.
32. Висвітліть процес підготовки та публікування наукових робіт.
33. Виділіть та прокоментуйте спільні та відмінні риси формальних та неформальних комунікацій.
34. Взаємодії змісту і форми в досягненні його публіцистичного звучання.
35. Роль знакової комунікації у системі соціальної комунікації.
36. Процес виникнення каналів розповсюдження соціальної інформації.

37. Процес жанрової трансформації у сучасному медіа-просторі.
38. Обґрунтуйте співвідношення типового й індивідуального у творчості публіциста.
39. Обґрунтуйте жанрову типологію радіопередач. Виділіть найпопулярніші із жанрів.
40. Обґрунтуйте фактори, які загрожують внутрішній валідності та фактори, які загрожують зовнішній валідності експерименту.
41. Стандарти побудови бесіди журналіста з суб'єктом інформації.
42. Охарактеризуйте нові тенденції в розвитку сучасної української журналістики. Наведіть цьому приклади.
43. Методи вивчення громадської думки.
44. Роль експерименту в гуманітарних науках.
45. Взаємозв'язок типу суспільства і моделі преси.
46. Взаємозв'язок засобів масової інформації і громадської думки.
47. Класифікація анкетних опитувань.
48. Форми маніпулювання громадською думкою: затаювання інформації, зміщення акцентів, викривлення інформації.
49. Проаналізуйте етапи розвитку паніки.
50. Назвіть і охарактеризуйте соціальні витоки проблемних ситуацій в журналістиці.
51. Різновиди впливів на масову свідомість.
52. Основні соціальні функції журналістики в сучасному українському суспільстві.
53. Складові динамічної структури громадської думки.
54. Формальні та неформальні канали комунікації.
55. Кількісні і якісні методи соціологічних досліджень.
56. Сучасний стан і перспективи розвитку українських інтернет-видань.
57. Охарактеризуйте нові тенденції в розвитку української журналістики. Наведіть приклади.
58. Складові динамічної структури громадської думки.

ЛІТЕРАТУРА:

Основна

1. Холод О. Теорія і практика журналістики крізь призму теорій Семона-Рубакіна й Гумбольдта-Потебні. *Вісн. Львів. ун-ту. Серія: Журналістика*. 2017. Вип. 42. С. 191–197.
2. Безсмертний В. Українська журналістика та її воєнний сегмент учора, сьогодні, завтра. Київ : Ліра-К, 2020. 200 с.
3. Білий О. Проблеми інформаційного суспільства України у дзеркалі української журналістики. К., 2006.
4. Будівська Г. Й. Функції журналістики в нормативних теоріях медіа та інтерпретаціях медіапрофесіоналів. *Обрії друкарства*. 2018. № 1. С. 40–48.
5. Вайшенберг З. Новинна журналістика: Навч. Посіб. К.: Академія Української преси, 2004. 262 с.

6. Гриценко О., Кривошея Г., Шкляр В. Аналітика, експертиза, прогнозування: Монографія . К. : Наша культура і наука, 2003. 614 с.
7. Джеймс, Лалл. Мас-медіа, комунікація, культура. Глобальний підхід. К. : Вид-во „К.І.С”, 2002. 264 с.
8. Житарюк М. Г. Соціокультурна модель журналістики : традиції і новаторство : монографія. Львів : Простір-М, 2008. 416 с.
9. Загнітко А. П. Основи дискурсології. Донецьк : ДонНУ, 2008. 194 с.
10. Засоби масової інформації зарубіжних країн : ретроспективний бібліографічний посібник. К. : ВПЦ «Київський університет», 2004. 253 с.
11. Засоби масової інформації: професійні стандарти, етика та законодавчі норми: наук. видання. К. : Нічлава, 2006. 100 с.
12. Засоби масової комунікації: формування інформаційного суспільства : монографія. К. : КиМУ, 2010. 320 с.
13. Здоровега В. Й. Теорія і методика журналістської творчості. Львів : ПАІС, 2004. 268 с.
14. Іванов В. Основні теорії масової комунікації і журналістики : навчальний посібник / за ред. В. В. Різуна. К.: Центр Вільної Преси, 2010. 258 с.
15. Квіт С. Масові комунікації: Підручник К. : Вид. Дім „Києво-Могилянська академія”, 2008. 208 с.
16. Корнєв М. Н., Фомічова В. М. Психологія масової поведінки. К., 2000.
17. Кость С. Журналістика і творчість : монографія. Кер. автор. Колективу С.Кость; за ред. С.Костя. Львів: ЛНУ імені Івана Франка. 2023. 562 с.
18. Куляс І. Ефективне виробництво теленовін: стандарти інформаційного мовлення. Професійна етика журналіста–інформаційника : практ. посіб. для журналістів. К. : Інтерньюз Україна, 2006. 120 с.
19. Маєр К. Журналістика: підручник; пер. з нім. В. Климченка, В. Олійника / за заг. ред. В.Іванова. К. : Академія української преси, Центр вільної преси, 2022. 300 с.
20. Медіадискурс війни: український та закордонний досвід : монографія / [Мар'ян Житарюк, Тарас Балда, Тарас Лильо та ін.] ; наук. ред., упорядк., вступ, висновки проф.М. Житарюк. Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2025. 296 с.
21. Медіа–право : для студ. ф–тів/від–нь журналістики. К. : Київ. типографія, 2007. 280 с.
22. Михайлин І. Л. Журналістська освіта і наука : підручник Суми : Університетська книга, 2020. 336 с.
23. Михайлин І. Л. Основи журналістики : підруч. 5-те вид. перероб. та доп. К.. Центр учбової літератури, 2019. 496 с.
24. Москаленко А.З. Теорія журналістики : навч. посіб. К. : Екс об, 2002. 336 с.
25. Павлюк Л. Знак, символ, міф у масовій комунікації. Львів : ПАІС, 2006.
26. Пашніна О. Відповідальність журналіста під час висвітлення військових конфліктів (на прикладі інформування про війну в Іраку телемережею CNN). *Теле- та радіожурналістика : зб. наук. пр.* Львів : Вид. центр Львів. нац. ун-ту ім. І. Франка, 2010. Вип.9. Ч. 1. С. 232-236.

- 27.Потятиник Б. Медіа: ключі до розуміння. Серія : Медіакритика Львів : ПАІС, 2004. 312 с.
- 28.Право і мас-медіа: судові позови до ЗМІ та журналістів : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., 11 лип. 2006 р. К., 2007. 176 с.
- 29.Приступенко Т. О. Теорія журналістики: етичні та правові засади діяльності засобів масової інформації : навч. посіб. Київ : Знання 2011. 351 с..
- 30.Путівник ретельного журналіста. К. : Ін-т журналістики КНУ ім. Т. Шевченка, 2007. – 176 с.
- 31.Різун В. В. Маси. К. : ВПЦ „Київський університет”, 2003. 118 с.
- 32.Різун В. В. Теорія масової комунікації : Режим доступу до ресурсу : // <http://journlib.univ.kiev.ua/index.php?act=book.index&book=1>
- 33.Різун В. В., Скотникова Т. В. Методи наукових досліджень у журналістикознавстві. К. : Преса України, 2008.
- 34.Романюк Оксана. Про папараці і справжніх репортерів// <http://www.mediaosvita.com.ua/material/1325>
- 35.Стівенс М. Виробництво новин: телебачення, радіо, Інтернет. К. : Києво-Могилян. акад., 2008. 407 с.
- 36.Телебачення спецоперацій. Маніпулятивні технології в інформаційно-аналітичних програмах українського телебачення : моніторинг, методи визначення та засоби протидії : рекомендації щодо принципів відкритої редакційної політики телеканалів. К. : Телекритика, 2003. 266 с.
- 37.Телекритика [Електронний ресурс] : Web-сайт. – Електрон. дані та прогр. – Режим доступу : <http://www.telekritika.ua>
- 38.Толкачова Н. Звичаєве право : Навчальний посібник. К. : ВПЦ „Київський університет”, 2006. 367 с.
- 39.Українське журналістикознавство. Дисертаційні дослідження, 1982-2000 рр. : бібліограф. покажчик / Київський нац. ун-т ім. Т. Шевченка, Ін-т журналістики; Укладач Б. І. Черняков. К., 2000. 63 с.
- 40.Халер М. Пошук і збір інформації : навч. посіб. К. : АУП : Центр Вільної Преси, 2006. 308 с.
- 41.Холод О.М. Соціальні комунікації: соціо- і психолінгвістичний аналіз: навч. посіб. Львів : ПАІС, 2011. 288 с.
- 42.Чічановський А. А. Новина в журналістиці. К. : Грамота, 2003.
- 43.Шаповал Ю. Г. Мистецтво журналізму : монографія. Львів : Б. в., 2007. 320 с.

Допоміжна

1. Владимиров В. М. Вступ до журналістики : навч. посіб. К. : НАУ, 2015. 284 с.
2. Грицай І. О.,Примаков К. Ю. Адміністративно-правові основи регулювання у сфері масової інформації в Україні: монографія. Київ : Хай-Тек Прес, 2018. 256 с.
3. Квіт С. Масові комунікації. Друге видання, виправлене і доповнене. Київ: Видавничий дім «Києво-Могилянська академія», 2018. 352 с.
4. Недопитанський М. І., Карась М. А., Ільченко В. І. Уроки з журналістської практики. Практичний посібник. К.: Україна молода, 2010. 120 с.